

ПОДАЦИ О УСТАНОВИ/ШКОЛИ	ПОДАЦИ О АУТОРИМА/АУТОРКАМА
Назив школе: Основна школа „Милош Црњански“	Весна Живковић, учитељица Марија Марјановић, родитељ
Место, општина: Нови Сад, Нови Сад	
Школска управа: Нови Сад	
Opis primera dobre prakse IO	
Примена добре праксе у области инклузивног образовања	
Кључне речи: основна школа, спектар аутизма	
Опис образовне ситуације ученика и окружења	
Ученик 4. разреда основне школе, прати наставу по индивидуализираном наставном програму. Рођен је у Крушевцу 2007. Живи у породици са оба родитеља. Са две године је укључен у вртић, годину дана. Због адекватније и боље подршке, родитељи су одлучили да се преселе у Нови Сад. Две године провео је у специјалном одељењу вртића за децу са сметњама из спектра аутизма. У припремну предшколску групу је уписан у редован вртић, 4 сата дневно. Од 2014. године похађа редовно ОШ “Милош Црњански” у Новом Саду. По маминим речима, пре поласка у школу остваривао је контакт са познатим особама, родитељима и пријатељима породице. Имао је вербалну комуникацију само да би изразио своје основне потребе. На питање би одговарао после више пута поновљеног питања, никад одмах, или уз подстицај понуђеног одговора да одабере. У вршњачкој групи није показивао иницијативу да комуницира са њима, али му нису сметали и било је јасно да их познаје. Нека правила понашања је учио бивајући свакодневно на игралишту међу другом децом и одлазећи са мајком у набавку, пошту, банку и сл. Емоционално је бурно реаговао, од тога да када је тужан плаче (што је ретко), до расположења среће када „вришти“ од смеха.	
Опис добре праксе	
На почетку школовања пажња му је на часовима била краткотрајна. Могао је да седи највише 10 минута, а остало време би шетао између клупа. Имао је потребу по неколико пута на дан да изађе из учионице (одлазио је у друге школске просторије). Увек сам му се обраћала именом када бих му давала неки задатак, на шта он често није реаговао. Стално је препричавао садржаје из цртаних филмова и свакодневних, њему битних, ситуација. Причао је у току часа, иако би	

био замољен да то не ради. Желео је стално да врти кофицу са кредама, јер га подсећа на бубањ веш машине. На тај начин је симулирао њен рад. Деца су му прилазила, обраћала му се по имену, а он је био незаинтересован, окренуо би се и отишао. Када бих му се обратила, кратко би ме погледао, понекад незаинтересовано, наставио би са својом активношћу. Правилно је изговарао мањи број речи (мама, тата, не ради, дај). Обраћао ми се у ситуацијама када нешто жели и када му је нешто потребно. Следио је једноставне захтеве уз више понављања (дођи, седи, донеси, баци). Изразима лица је показивао читав низ осећања. При јаким емоцијама, нарочито пријатним, стезао би песнице, и правио гримасу на лицу. Није препознавао ризике који га могу угрозити у свакодневном школском животу, а посебно на часу физичког. Из револта, на часовима, кад није хтео да ради, реаговао је тако што је бацао у вис бојице и оловке или их је из све снаге притискао на папир до ломљења. Шарао је клупе. На свим часовима писао је мало. Познавао је оба писма, и штампана и писана, читао је без разумевања, тихо. Препознавао је написане бројеве. Сабирање и одузимање је било на нивоу пребројавања. Из ликовног је краткотрајно користио дрвене боје, углавном на нивоу шкрабања, највише 2-3 мин. Показивао је велико интересовање за час музичког. Гледао је ЦД док се вртео у плејеру. Појединачно је певао песме које учимо, никада у групи. Имао је сталну потребу за кретањем ван групе. На физичком се није укључивао ни у једну игру. Паковао је књиге и прибор уз помоћ другара. Када би успешно урадио задатак, показивао је радост осмехујући се. Прихваћен је од стране деце из одељења и њихових родитеља.

Сада је ученик 4. разреда, редовно долази у школу. Наставу данас успешно прати уз мере индивидуализације. Домаће задатке редовно ради.

Уз непрестану подршку деце, учитељице и родитеља осећао се сигурније. То је резултирало његовом већом самосталношћу и мотивацијом за рад у школским активностима.

У настави сам користила:

- малу белу таблу, школску таблу, компјутер (по његовом избору),
- унапред припремљене слике због визуализације текста,
- увек исту терминологију приликом израде задатака (користим „Читај јако“ уместо „Читај гласније“),
- у обраћању користим динамичнији говор,

- читам текстове са мимиком и гестом (пажљивије слуша),
- радне и наставне листове са вежбама пажње,
- социјалне приче из живота (код писања састава),
- кратке недвосмислене реченице из живота које он разуме,
- дозвољавам му да седи на часу тамо где жели,
- уз моју молбу извршава активности које му задам,
- дечије часописе, пузле и друштвене игре за део часа када заврши са радом („тихи кутак“),
- користи велике свеске,
- сам бира којим писмом пише, као и прибор (оловке, пенкало, маркери...),
- устаљен распоред часова који му помаже да зна унапред шта ће радити на следећем часу, а то му даје сигурност,
- од материјала: дугмиће, жетоне, штапиће за уши (за учење римских бројева), математичке картоне, новац (код сабирања), чепове и различите посуде (скупови), корпе за јаја (сабирање и одузимање), житарице...

Када смо учили сабирање и одузимање са математичким картицама на моја питања колико је нпр. $5+3$ сва деца би подигла картицу са написаним бројем 8, што би и њега подстицало да уради исто. Као повратну информацију за тачан одговор сви би подигли зелену заставицу, а ако је нетачан црвену.

Посебно је мотивисан када радимо групни рад. Његов задатак је да напише назив групе, учеснике групе, да залепи неку слику, да одговори на кратка питања. На пример, на тему „Другарство“, деца су говорила речи које их асоцирају на другарство, он је рекао „Игра“.

На свим часовима правила понашања и учења више пута смо понављали и доследно их спроводили. Како је време пролазило ученику је расло самопоуздање. Све више се укључивао у рад групе. Деца су га подстицала на сарадњу, када би излазио из групе деца би га враћала, показивали су му оно што они раде понављајући му и по неколико пута, доследно. Код његових успеха деца су користила речи “Браво”, “Одлично” и аплауз. Као резултат свега он је на часу физичког самоиницијативно у делу часа где се показују вежбе обликовања

изашао пред одељење и деци показивао вежбе (слика у прилогу).

Мотивисан је да пева и да слуша музику на свим предметима, по потреби. Са стицањем поверења у децу, мене и себе, ученик је спонтано почео да пева са групом, гласно, на мој захтев и са различитим наложима. Укључује се у музичке игре.

Користим амбијенталну наставу током сва 4 годишња доба у којој он радо учествује. Активности које се раде у амбијенталној настави су: препознавање појмова, сналажење у простору кроз сакупљање биљака, препознавање и именовање воћа и поврћа, животиња, појава...

За састављање контролних задатака за њега користим његову свеску и радну свеску. Он на припремним часовима и код куће вежба те задатке. На самом часу, када је контролни, са лакоћом га веома успешно самостално уради, јер га је добро увежбао. Све контролне чувам због његових будућих радова.

Од већине деце из одељења је прихваћен. Деца му радо прилазе и желе да ступе у комуникацију са њим. Временом је и он њих прихватио и са њима ушао у социјалну интеракцију. Са њима иде и враћа се из школе. Иде на рођендане и деца долазе код њега. Са децом учи игре и имитира их у играма. Воли у пару да ради и да се игра.

Његовом напретку на свим пољима је значајно је допринело и то што је постојала добра сарадња између мене и његових родитеља који су му веома посвећени. Мама ми је помогла да дете брже упознам. Упутила ме је како учи и разуме неке ствари. Уз договоре са њом сам му лакше и брже прилагодила наставу и олакшала учење. Недељно се састајемо и правимо евалуацију постигнућа.

Учествовао је на приредби поводом пријема првака у школу (слика у прилогу).

